

**ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ
ЕМІТЕНТА ТА ЙОГО ЦІННИХ ПАПЕРІВ
НА ПРЕДМЕТ ВІДПОВІДНОСТІ ОЗНАКАМ ФІКТИВНОСТІ**

(редакція від 30.10.2023)

Київ – 2023

Національне рейтингове Агентство «Рюрік» (надалі – Агентство, НРА «Рюрік») здійснює свою діяльність відповідно до Правил визначення уповноваженим рейтинговим агентством рейтингової оцінки за Національною рейтинговою шкалою, що затверджені Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР, Комісія) від 12.01.2016 р. №17 (надалі – Правила).

Згідно з Правилами, рейтингова методологія – сукупність документів, які визначають критерії визначення рейтингової оцінки уповноваженим рейтинговим агентством за Національною шкалою, у тому числі визначають порядок проведення аналізу емітента та його цінних паперів на предмет відповідності ознакам фіктивності.

Агентство неухильно дотримується Правил і керується принципами об'єктивності, незалежності та неупередженості. З метою постійного вдосконалення процедури рейтингування, НРА «Рюрік» розробляє та актуалізує документи, що визначають його методологію, зокрема політику оцінювання кредитоспроможності.

07 грудня 2017 року Агентство затвердило останню редакцію Спеціального коментаря до політики оцінювання кредитоспроможності «Ознаки, що можуть перешкоджати отриманню кредитного рейтингу інвестиційного рівня», який серед іншого визначає порядок проведення аналізу емітента та його цінних паперів на предмет відповідності ознакам фіктивності. Документ розроблено у відповідності з Правилами та з урахуванням чинних норм Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, що затверджено Рішенням НКЦПФР від 30.05.2017 р. №393.

У межах загального оновлення та вдосконалення структури рейтингової методології Агентством було прийнято рішення винести порядок проведення аналізу емітента та його цінних паперів на предмет відповідності ознакам фіктивності в окремий документ у редакції від 30.10.2023. Цей документ є публічною частиною загальної рейтингової методології Агентства та застосовується в комплексі з:

- Методикою визначення рейтингової оцінки (свідоцтво про реєстрацію авторського права від 01.02.2007 р. №19443), яка висвітлює уніфіковану процедуру рейтингування;
- Кодексом ділової етики (свідоцтво про реєстрацію авторського права від 08.11.2010 р. №35612), який описує стандарти діяльності Агентства;
- Спеціальними методиками рейтингового оцінювання для різних типів суб'єктів рейтингування.

Інтерпретація значень показників, їх ступінь впливу, принципи узгодження та групування, граничні значення та інші інструменти рейтингового оцінювання є комерційною таємницею Агентства та не підлягають оприлюдненню.

Агентство залишає за собою право змінювати окремі положення цієї частини рейтингової методології з метою уникнення суперечностей щодо принципів оцінки кредитоспроможності в випадках змін чинного законодавства в сфері рейтингування та суттєвих змін у макроекономічній ситуації в Україні.

1. Ознаки фіктивності емітента цінних паперів

Ознаки фіктивності емітента цінних паперів визначаються Положенням про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, затвердженим Рішенням НКЦПФР від 30.05.2017 р. №393 (надалі – Положення).

1.2. Ознаки фіктивності емітента цінних паперів (крім корпоративних інвестиційних фондів)

Згідно з пунктом 4 Положення, ознаки фіктивності емітента цінних паперів (крім корпоративних інвестиційних фондів) включають:

- 1) неподання емітентом до Комісії регулярної річної інформації або регулярної квартальної інформації протягом двох кварталів поспіль;
- 2) не проведення акціонерним товариством загальних зборів акціонерів протягом двох років поспіль та/або не утворення органів управління акціонерного товариства, визначених законодавством, протягом року з дня реєстрації Комісією звіту про результати приватного розміщення акцій серед засновників акціонерного товариства;
- 3) реєстрація місцезнаходження емітента у приміщенні житлового фонду;
- 4) середньомісячна величина заробітної плати за звітний період, є меншою від мінімального розміру заробітної плати, встановленого законодавством;
- 5) відсутність чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (для страховиків - розміру чистих зароблених страхових премій) станом на кінець фінансового року (крім страховиків зі страхування життя);
- 6) основні засоби, та/або незавершені капітальні інвестиції, та/або інвестиційна нерухомість, та/або довгострокові біологічні активи, та/або запаси, та/або поточні біологічні активи, та/або права користування природними ресурсами, та/або відстрочені податкові активи, та/або гроші та їх еквіваленти, та/або інші оборотні активи складають менш ніж 25 відсотків активів емітента станом на кінець звітної періоду;
- 7) для публічних акціонерних товариств, страховиків, а також інших емітентів, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, - не складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності;
- 8) для публічних акціонерних товариств - більше ніж трикратне перевищення капіталізації емітента над розміром чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (для страховиків - розміру чистих зароблених страхових премій) станом на кінець фінансового року (крім страховиків зі страхування життя, холдингових компаній);
- 9) для публічних акціонерних товариств – більше ніж трикратне перевищення капіталізації емітента над вартістю чистих активів такого емітента станом на кінець звітної періоду;
- 10) для страховиків зі страхування іншого, ніж страхування життя, – частку активів емітента станом на кінець звітної періоду становить дебіторська заборгованість (крім дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги) у розмірі 25 і більше відсотків;
- 11) для страховиків зі страхування іншого, ніж страхування життя, – частку активів емітента станом на кінець звітної періоду становлять одержані векселі у розмірі 20 і більше відсотків;

12) для страховиків зі страхування іншого, ніж страхування життя, – частку активів емітента станом на кінець звітної періоду становлять довгострокові фінансові інвестиції (які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств та інші фінансові інвестиції) у розмірі 40 і більше відсотків;

13) для емітентів забезпечених облігацій – відсутність договору поруки чи страхування ризиків непогашення основної суми боргу (непогашення основної суми боргу та невиплати доходу за облігаціями), або договору перестрахування (у випадках, передбачених законодавством), або відкликання гарантії виконання емітентом зобов'язання щодо погашення основної суми боргу (погашення основної суми боргу та виплати доходу за облігаціями) у період після дати реєстрації Комісією випуску облігацій та проспекту їх емісії (у разі якщо не укладений новий відповідний договір, не отримано нову гарантію) відповідно до наявної в Комісії інформації.

1.3. Ознаки фіктивності емітента цінних паперів – корпоративного інвестиційного фонду

Згідно з пунктом 5 Положення, ознаки фіктивності емітента цінних паперів – корпоративного інвестиційного фонду (надалі – КІФ) включають:

- 1) неподання КІФ до Комісії регулярної інформації за станом на кінець наступного звітної періоду після спливу строку заміни компанії з управління активами;
- 2) непроведення КІФ загальних зборів акціонерів протягом одного року;
- 3) реєстрація місцезнаходження КІФ в приміщенні житлового фонду;
- 4) перевищення капіталізації КІФ до вартості чистих активів такого емітента більше ніж у 2 рази відповідно до фінансової звітності емітента, поданої до Комісії станом на кінець звітної періоду;
- 5) вартість цінних паперів, обіг яких зупинено (крім цінних паперів, обіг яких зупинено в процесі здійснення корпоративних операцій емітента), та/або щодо яких прийнято рішення про зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку, та/або векселів, та/або простроченої понад 90 днів дебіторської заборгованості, становить більше ніж 50 відсотків загальної вартості активів КІФ;
- 6) включення до складу активів КІФ, який не є венчурним фондом, прав вимоги за кредитними договорами.

1.4. Підстави для прийняття рішення про включення емітента до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності

Згідно з пунктом 7 Положення, Підставою для прийняття рішення про включення Комісією емітента до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, є:

- відповідність емітента (крім страховиків зі страхування іншого, ніж страхування життя) щонайменше трьом ознакам, визначеним у пункті 4 Положення;
- відповідність емітента - КІФ щонайменше трьом ознакам, визначеним у пункті 5 Положення та/або одночасно двом ознакам фіктивності, встановлених підпунктами 1, 2 пункту 5 Положення, що підтверджується відповідними документами;
- відповідність емітента - страховика зі страхування іншого, ніж страхування життя, одночасно двом ознакам фіктивності, визначеним у підпунктах 1-7 пункту 4 Положення, та/або одній з ознак фіктивності, встановлених підпунктами 8-10 пункту 4, що підтверджується відповідними документами.

2. Порядок аналізу емітента та його цінних паперів на предмет відповідності ознакам фіктивності

У межах рейтингового аналізу Агентство здійснює аналіз емітента та його цінних паперів на предмет відповідності ознакам фіктивності. У зв'язку з тим, що Агентство не має достатніх повноважень для встановлення відповідності емітента та його цінних паперів окремим ознакам фіктивності, аналіз за такими ознаками здійснюється Агентством на основі публічних даних, в тому числі інформації, яку повідомила та/або оприлюднила НКЦПФР.

НРА «Рюрік» особисто не проводить аудиту чи інших перевірок інформації і може в разі потреби покладатися на неперевірені фінансові дані, що надані замовником. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні Агентства.

Аналіз емітента та його цінних паперів на предмет відповідності ознакам фіктивності здійснюється згідно з таким порядком:

2.1. На основі інформації, що надана замовником рейтингових послуг, Агентство здійснює аналіз емітента та його цінних паперів (крім КІФ) на предмет відповідності ознакам фіктивності, що зазначені в підпунктах 4-6, 10-13 пункту 4 Положення.

2.2. За наявності в публічних джерелах необхідної інформації Агентство здійснює аналіз емітента та його цінних паперів (крім КІФ) на предмет відповідності ознакам фіктивності, що зазначені в підпунктах 1-3, 7-9 пункту 4 Положення.

За наявності в публічних джерелах необхідної інформації Агентство здійснює аналіз КІФ на предмет відповідності ознакам фіктивності, що зазначені в підпунктах 1-6 пункту 5 Положення.

2.3. Інформація, отримана в результаті аналізу, враховується при визначенні рівня кредитного рейтингу емітента та/або його цінних паперів.

Відповідність емітента (в тому числі КІФ) хоча б одній з ознак фіктивності може бути підставою для визначення (оновлення) рейтингу спекулятивного рівня.

Дані про відповідність емітента (крім КІФ) та його цінних паперів ознакам, що зазначені в підпунктах 4-6, 10-13 пункту 4 Положення, розглядаються Агентством з урахуванням особливостей фінансово-господарської діяльності емітента та не можуть слугувати безумовною підставою для визначення (оновлення) рейтингу спекулятивного рівня.

Відповідність емітента (крім КІФ) щонайменше чотирьом ознакам, що зазначені в пункті 4 Положення, вказує на дуже високу ймовірність визначення (оновлення) рейтингу спекулятивного рівня.

Відповідність КІФ щонайменше трьом ознакам, що зазначені в пункті 5 Положення, вказує на дуже високу ймовірність визначення (оновлення) рейтингу спекулятивного рівня.